

שיעור מספר 12*
12-18 דצמבר

חזרה למצרים

שבת אחר הצהריים

קראו את הפרקים והפסוקים הבאים לקראת שיעור השבת השבועי: ירמיהו 40:7-16; ירמיהו 41-43; שמות 16:3; במדבר 13:16; ירמיהו 44.

פסוק לשינון: "וְהָמָּה אָמְרוּ אֶל-יִרְמְיָהוּ יְהִי יְהוָה בְּנוֹ לַעַד אֲמֵת וְנֶאֱמַן אִם-לֹא כִּכְל-הַדָּבָר אֲשֶׁר יִשְׁלַחַד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּן נַעֲשֶׂה". (ירמיהו 5:42)

שיעור השבוע מביא אותנו לקראת סוף עלילותיו של הנביא ירמיהו. עם זאת, אין זה סוף בסגנון 'והם חיו באושר ועושר'. במובן מסוים, נוכל לסכם את השיעור השבועי, ואפילו חלק טוב וגדול מספר ירמיהו ולומר, כי מה שאנו רואים כאן הוא דוגמא למוגבלות החסד. כלומר, חסד אלוהים לא יציל את אלו המסרבים לחלוטין לקבלו. אין זה משנה כמה פעמים אלוהים דיבר אליהם, הציע להם ישועה, הגנה, גאולה, שלום, ושגשוג, הכל חוץ משארית קטנה ונאמנה זלזלו ודחו את הצעתו. ומה עם הנביא ירמיהו? חיו ופועלו נראו מנקודת המבט האנושית כושלים וחסרי תועלת. לינביא הבוכה' היה הרבה על מה לבכות. גם אחרי שכל מה שהזהיר התממש, אנשים עדיין נאחזו בחטאיהם - בעבודת אלילים ובמרי, ובגלוי התגרו בנביא ולעגו לו ולדבר ה' אליהם. כמה אנו צריכים להיות זהירים בעצמנו. אין ספק כלל שחסד הוא חסד, כי הוא ניתן לאלה שאינם ראויים לו; אבל חסד לא נכפה על אף אדם אנו חייבים להיות מוכנים לקבל את החסד.

* לימדו את השיעור השבועי לקראת שבת ה-19 דצמבר.

אנרכיה (הפקרות) פוליטית

ניתן היה לחשוב שעם חורבן העיר והתבוסה המוחלטת על-ידי הבבלים, למדו כל האנשים את הלקח שלהם. למרבה הצער, לא כולם למדו את הלקח, והדרמה נמשכה.

קיראו את ירמיהו 16-7:40. איזה מסר קיבלו האנשים שוב? מהי המשמעות של המילה "שָׁאֲרִית" בפסוק 11?

למרות המסר של שלום, ואפילו שיגשוג שלאחר מכן (ראו ירמיהו 12:40), לא כולם היו מרוצים מהמצב הקיים. קיראו את ירמיהו 41. אילו בעיות חדשות עמדו בפני שארית הפליטה?

למרות שהסיבות לרצח לא ניתנו, העובדה שזה נעשה על-ידי מישהו "מִזְרַע הַמְּלוֹכָה" (ירמיהו 1:41) מצביעה על כך שמעמד העליון ביהודה עדיין לא קיבל את הרעיון שהעם הנבחר צריך להיכנע לשלטון הבבלי. עקב המלכתו של גדליהו על-ידי מלך בבל (ראה ירמיהו 5:40), ייתכן שאנשים אלו ראו אותו כבובת חוטים בוגדנית חסרת נאמנות לאומית שיש לסלקה יחד עם אנשי חצרו. ככל שהפרק מתקדם, אנו יכולים לראות כי שארית זו עומדת בפני איום חדש: פחד מהבבלים, שיתכן ולא ידעו את הפרטים המדויקים של מה שקרה ומחפשים נקמה על מותו של גדליה והחיילים הבבליים (ראו ירמיהו 3:41).

חטאם של ישמעאל ואנשיו גרמו לחשש כבד בקרב אלו שלא היו קשורים כלל למעשים הנוראים שבצעו. מה שאנו למדים הוא שעל-ידי חוסר ציותינו, אנו עלולים להמיט כאב וסבל על אחרים להם אין שום קשר לחטאינו?

חיפוש אחר הדרכה אלוהית

קיראו את ירמיהו 42. איזה מסר איתן מצוי בפרק זה לא רק לבני זמנו של הנביא, אלא לכולנו ולכל מי שמבקש הדרכה מאלוהים בתפילה?

בחששם מהבבלים, חיפשו השארית שנותרה בארץ את ירמיהו וביקשו ממנו להתפלל עבורם להדרכה אלוהית. הם ודאי ידעו כבר שירמיהו אכן היה נביאו של אלוהים, ומה שהוא אמר כשדיבר בשמו של אלוהים תגשם. הם גם נשבעו שיעשו כל מה שאלוהים ביקש או ציווה עליהם לעשות. אז כפי שנכתב, אנו מגלים אנשים שנראה שלמדו את הלקח שלהם, ושרוצים לא רק לדעת את רצונו של אלוהים, אלא חשוב יותר מכך, ללכת בדרכיו, ולעשות את רצונו. דבריהם - "אם-טוב ואם-רע בקול יהוה אלהינו אשר אנו (אנו) שלחים אתך אליו נשמע למען אשר ייטב-לנו כי נשמע בקול יהוה אלהינו" (ירמיהו 6: 42) היוו וידוי חזק של אמונה. אחרי כל מה שקרה, באמת הגיע הזמן שיעשו כך. שימו לב להקבלה עם הפצרותיו הקודמות של ירמיהו: לא להישען על כוחם וחסדם של מעצמות זרות. האמינו באלוהים, והוא יברך אתכם והוא יושיע אתכם בזמן הנכון. ישועה אינה מגיעה מכל מקום או כל מקור אחר. המעצמות הזרות לא עזרו לכם בעבר, והם לא יעזרו לכם עכשיו. אלוהים צריך להזהיר אותם מפני שהוא יודע את נטיית ליבם: הוא יודע שהם חושבים לחזור למצרים כדי לחפש את ההגנה שהם רוצים (חישבו על הסמליות כאן!). ולכן אלוהים נתן להם הוראות ברורות ומדויקות שלא לעשות זאת, כי החזרה למצרים תמיט עליהם חורבן. שוב, בחירה כזאת מוחלטת, הבחירה שעל כולנו להתייצב לנגדה: חיים ושלוש דרך אמונה וציות לישועה, או אומללות ומוות בחוסר אמונה וחוסר צייתנות (המרת פי ה'). ללא קשר לנסיבות השונות, בסופו של דבר הנושא זהה עבור כל אחד מאיתנו. שלא כמו האנשים האלה, אנו לא תמיד מקבלים את האזהרות באופן מדויק במיוחד או מובעות בצורה ברורה, אבל עדיין, הן קיימות גם עבורינו החיים היום.

חיים או מוות, ברכה או קללה. איזה בחירות אתם עושים, בכל יום, לחיים או למוות?

חזרה למצרים

אם עדיין לא קראתם, המשך פרק 42 בירמיהו יכול להיות מאוד מרגש. מה יעשו האנשים האלה? האם הם יבואו באמונה, אמונה שמתגלה בצייטנות, ויישארו ביהודה? או שהם יעשו את אותן טעויות שנעשו בעבר, ובמקום לקיים את "כה אמר ה'" יעשו את רצונם, שהרי אלוהים נתן אזהרה ברורה בפסוקים האחרונים על הגורל שמצפה להם אם הם יחליטו לחזור למצרים?

קיראו את ירמיהו 7:1-43. מה הם עשו?

כאשר כוונתינו או רצונותינו אינן עולות בקנה אחד עם "כה אמר ה'", אנו נוטים לפקפק במקורותיו האלוהיים. וכך עלו ספיקות לגבי ירמיהו גם בקרב המנהיגים והאנשים בעם. ככל הנראה, רק הנסיבות השתנו בישראל, אבל בלבם ובראשם האנשים נותרו במריים. הם פטרו את עצמם מנידרם בתוקפם את הנביא ירמיהו. עם זאת, הם לא רצו לתקוף את ירמיהו הקשיש ישירות. במקום זאת, הם האשימו את ברוך, ידידו ולפעמים הסופר שלו, וכיוונו את זעמם נגדם, בטענה שהם הסיטו את הנביא נגדם.

קיראו את שמות 3:16 ובמדבר 13:16. אילו הקבלות מצאתם בין מה שהאנשים אמרו לירמיהו לבין מה שאמרו אבותיהם למשה?

טבע האדם אינו בר שינוי, בהתאם לטבעינו החוטא אנו תמיד נחפש מישהו אחר להאשים בבעיותינו, תמיד נחפש תירוץ לעשות את רצוננו. ובכך הואשם ברוך נריה לבסוף ללא כל סיבה נראית לעין, באשמה חמורה שרצונו היה שכל בני ארצו ימותו ביד הבבלים או שיילקחו בגלות לשם. ירמיהו 7:1-43 אינו מציין מדוע חשבו האנשים שברוך חפץ שזה יקרה, יותר משהכתובים מסבירים מדוע בני ישראל חשבו שמישה רצה שהם ימותו במדבר לאחר שיצאו ממצרים. לאנשים שמשועבדים לרגשות ותשוקות לא יכולות להיות סיבות הגיוניות לחשיבה שלהם. עד כמה זה חשוב שאנו נכניע את התשוקות והרגשות שלנו לאדון!

כמה פעמים אנו מאפשרים לרגשות או לתשוקות שונות בחיינו לעמעם את יכולת השיפוט שלנו או אפילו לבטל את "כה אמר ה'" ? כיצד נוכל להגן על עצמנו מלתת לרגשות ותשוקות להשתלט עלינו? (ראו קורנתיים ב' 10:5).

נלקחו לגלות

קיראו את ירמיהו 13-8:43. מה אמר ה' דרך ירמיהו?

תחפנחס היתה עיירה בגבול הצפון-מזרחי של מצרים, שהייתה בעיקרה עיר מבצר חזקה, ובה חיו מספר גדול של מתיישבים יהודים. הנה שוב, ה' רוצה שירמיהו יפעל בנבואה סמלית. למרות שמילים חזקות הן, לפעמים כאשר הדברים בחיים קורים לנגד עינינו, המסר פועל בצורה חזקה עוד יותר. כיצד בדיוק היה ירמיהו לקבור אבנים בכניסה לביתו של פרעה, לא נאמר לנו. עם זאת היתה הנקודה ברורה: אפילו הפרעונים האדירים לא היוו יריב שקול לאלוהים, והוא היה לקיים את דבר ה' בדיוק כלשונו. הפליטים שחשבו שהם ימצאו הגנה ובטיחות על-ידי הגירה למצרים טעו כמו אלה שכפי שראינו קודם לכן, חשבו שהם יכולים למצוא הגנה ובטיחות בכך שהמצרים יבואו אליהם (ירמיהו 7, 8:37). האלים המצריים היו חסרי תועלת, יצירות של דמיונות מעוותים; אלילים אלו היו תועבות פגאניות שהשאירו את האנשים בבורות מחפירה ובחוסר אמת. היה על ישראל לדעת, גם כפי שאנו אמורים לדעת היום, שהגנה ובטחון אמיתיים היחידים שלנו הינם בציות לאלוהים.

"כשהתכחשות עצמית הופכת להיות חלק חשוב ומרכזי בחיינו הרוחניים, אז נבין ונעשה את רצונו של אלוהים; עינינו יימשחו בקילורית כדי שנחזה דברים נפלאים מתורתו. נראה את נתיב הציות כדרך הבטוחה והיחידה. אלוהים רואה את אנשיו כאחראים למעשיהם בהתאם לאורה של האמת שהובאה לפניהם. טענות חוקיו צודקות וסבירות, ובחסדו של ישוע ה' מצפה מאיתנו למלא את דרישותיו" (אלן ג'י וייט, The review and Herald, סקירה ובישור, 25 פברואר 1890).

חישבו על הסמליות שבחזרתם של ישראל למצרים ברצונם למצא שם בטחון. כמה אירוני! מה הם הדרכים שבהם אנו יכולים להתפתות 'לחזור למצרים' במונח הרוחני, כדי למצוא שם את מה שאנו חושבים שאנו לא יכולים לקבל מאלוהים?

התנגדות פומבית

קיראו את ירמיהו 10:1-44. מה עשו השבויים במצרים?

בשבי המצרי, נאלץ ירמיהו להתמודד עם אותה הצרה שהיתה לו בזמן שהוא ואנשיו חיו ביהודה. ביהודה הנביא צריך היה להתמודד עם המנהיגים; ועתה במצרים ירמיהו פונה לדבר לפשוטי העם, שבזמן שביים לקחו חלק באותם חטאים שהמיטו עליהם את החורבן מלכתחילה.

איזו תשובה מפתיעה הם נתנו לירמיהו כאשר התעמת איתם? (ירמיהו 19-15:44).

קושי ליבם והרמייה בחייהם הייתה מדהימה. בעיקרון, הם נצבו לנגד הנביא והתנגדו לכל מה שהוא אמר בשם ה'. הנימוק היה פשוט: בימים הראשונים, לפני הרפורמות של יאשיהו, כאשר הם היו שקועים עד צוואר בסגידה לאלילים, אפילו שריפת קטורת ל"מַלְכֵת הַשָּׁמַיִם וְהַסֵּף-לָהּ נְסָכִים" כמנחה, חייהם התנהלו על מי מנוחות. הם היו אמידים וישבו לבטח בארצם. עם זאת, זה היה רק לאחר ההתחדשות הרוחנית בימיו של יאשיהו (שבאו מאוחר מדי ולא בלב שלם בכל מקרה) שהאסון פגע בהם. אז, מדוע אם כן, הם צריכים להקשיב לירמיהו ולכל אזהרותיו? התגובתו של הנביא (ירמיהו 30-20:44) הייתה: 'לא, אתם לא מבינים. זה היה דווקא משום שעשיתם את כל הדברים האלה שהאסונות האלה באו עליכם. גרוע מכך, סירובכם העיקש להשתנות משמעו שאסונות נוספים יבואו, והבטחון שחשבתם שתמצאו במצרים הינו אך תרמית ושקר, בדיוק כמו האלילים שלהם אתם סוגדים. בסופו של דבר תדעו את האמת, אבל זה כבר יהיה מאוחר מדי.'

מה לגבי אלו השקועים בחטא וכפירה, ונראה שהכל מסתדר להם על הצד הטוב ביותר, ולעומתם, משיחיים נאמנים מתנסים במבחנים נוראים? כיצד נוכל ליישב מציאות זו?

חומר נוסף למחשבה: כל אורכו, ספר ירמיהו, וכפי שהדבר נראה גם בשאר ספרי התנ"ך, אנו מתעמתים עם שאלת הטוב והרע. וכמשיחיים אנו יודעים מה טוב ומה רע, משום שאלוהים הגדיר מונחים אלה בדרכים רבות ושונות. (ראו למשל: רומיים 7:7; מיכה 6:8; יהושע 24:15; מתי 23:37-39; דברים 12:8). אבל מה אם אינך מאמין באלוהים? כיצד תוכל להבחין בין טוב לרע? ובכן, סופר אתיאיסט בשם סם האריס הציע תשובה. בספרו "הנוף המוסרי" הוא טוען כי הטוב והרע צריכים להיות מובנים רק במונחים של מדע. כלומר, באותה דרך שהמדע עזר לנו להבין את ההבדל בין הכח הגרעיני החזק והכוח הגרעיני החלש, כך גם זה אמור לעזור לנו לדעת להבדיל בין הנכון והשגוי, ובין הטוב לבין הרע. הוא אפילו משער שאולי המדע ירפא את הרוע יום אחד. 'שער למשל את מה שהיה קורה אם היינו מגלים תרופה לרוע האנושי. תארו לעצמכם, לצורך הוויכוח, שכל שינוי רלוונטי במוח האנושי יכול להתבצע במחיר זול, ללא כאבים, ובביטחה. נניח שהתרופה לפסיכופאטיה מוזנת ישירות לגוף האדם כמו לקיחת וויטמין D. וכך בעצם ניווכח שהרוע אינו יותר ממחסור תזונתי' (הנוף המוסרי, עמ' 109 סיימון ושוסטר, בע"מ, הוצאת קינדל). לעומת זאת, לרוב המדענים, גם אלה שלא מאמינים באלוהים, תהיה בעיה להאמין שהמדע יכול לפתור את הבעיות הללו. אם על כל פנים, אתם לא מאמינים באלוהים, היכן עוד תוכלו למצוא פתרונות?

שאלות לדיון:

1. "לנו כבני האלוהים המאמינים, הכל תלוי באופן בו אנו מקבלים את התנאים של האדון" (אלן ג'י וייט, מסרים נבחרים, כרך ראשון, עמ' 118). מדוע תהיה זאת טעות להניח שהישועה זמינה ללא תנאים? תנאים אינם כמו מעשים, או משהו שנותן לנו אשראי לפני אלוהים. איך נוכל ללמוד להבחין בין הוראת השווא של ישועה על-ידי מעשים (ליגאליות) והלימוד הפסול שישועה היא חסד זול ללא תנאי?
2. חישבו עוד על השאלה הקשה בסוף השיעור של יום חמישי. אם מישהו מצהיר: 'אני לא מאמין בישועה, אני אפילו לא מאמין באלוהים, ובכל זאת תראה איך החיים שלי נהדרים. למעשה, הייתי אומר שהחיים שלי טובים יותר משלך, ואתה משיחי', כיצד היית מגיב?